

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך יא, תש"כ

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

תשובת המזכירות המדעית

א. שתי טענות יש לו למר ראנד על תרגום baby-sitter. האחת על דיוקו של התרגום העברי, והאחרת על עצם העובדה שהאקדמיה נזקקה לביטוי שהוא "נוהג אמריקאי". לדיוקו של התרגום: "טף" הוא שם קיבוצי לילדים קטנים בכלל, ולא דווקא לאותם "שאינם זקוקים לשמירה". דווקא משום כך הולם הביטוי העברי את הכוונה — שמירת ילדים ולא דווקא תינוקות בעריסותיהם — יותר מן הביטוי האנגלי. baby-sitter תפקידו למעשה רחב יותר מן התפקיד, שמעניק לו הביטוי האנגלי במשמעותו המילולית. יש להיזהר מאוד מתרגומים מילוליים, קל וחומר מ"תרגום בחזרה" ללשונות אחרות (מה יהא תרגומם האנגלי של הביטויים "בית ספר", או להבדיל "בית-כיסא"?), שדיוקם אינו דיוק אלא גיחוך.

ולעצם התרגום: האקדמיה רואה את תפקידה בקביעת מלים עבריות לביטויים לוועזיים השגורים בלשון יום יום, ואינה נמנעת לשם כך גם מתרגום של ביטויים שהורתם בתחומי תרבות אחרת. היותו של הביטוי baby-sitter נהוג בלשון האמריקנית, ולא דווקא האמריקנית, אינה פוסלת אותו מלהיתרגם לעברית. אפשר שדי היה לה לעברית בביטוי הלועזי "בייבי סיטר" בלא תרגום, אלא שזה מקרוב החל להתקבל בציבור הביטוי המלאכותי והפסול "שמרטף", והיה הכרח לקבוע שם עברי, ולו רק לשם עקירתו של ה"שמרטף". ב. "המתקת מי ים" — ראה לשוננו לעם קו—קו. ועוד נשוב לעניין ביתר פירוט.

ג. האקדמיה קבעה ברשימת מונחי הביטוח את הצירוף: ביטוח רכב מנועי. רכב מנועי הוא הביטוי המקובל זה שנים רבות, והוא דומה לביטויים רבים, כגון מצב משפחתי, משטר צבאי, כינוס ארצי, מוסד ציבורי, שלהלכה כולם, עשויים להתפרש גם כצירוף של שם-עצם עם שם-תואר וגם כצירוף של נסמך וסומך (כשהסומך מסתיים בכינוי לגוף ראשון), אבל למעשה, בתוך המשפט שבשיחה רצופה, יודעים הכול, מתי הדובר מכוון לזה ומתי לזה.

ד. מזווד הוא חידוש, הבא לציין את „החפצים האישיים (personal baggage) של נוסע וכיו"ב. דוגמות הסחורות, שסוכן-נוסע לוקח אתו בדרכו אל הלקוחות, הם עניין אחר. עצם המלה לא נגזרה מן מזוודה, אלא מן המלה הארמית זוּד, המצויה בתלמוד בהוראת צידה, ציוד, והבאה גם בתרגום המקרא: זָוֶדָה מברכא אברך = צידה ברך אברך (תה' קלב, טו). בימינו משמש זווד בלשון הצבא כתרגום למלה האנגלית kit.

ראובן סיוון

טכניקה ותודעה בכתיב

במאמרו „הרחבת האלף בית — צורך השעה“ (לשוננו לעם, קונטרס קי—קיא) בא מר מ' אבינור לכלל מסקנה קודרת ש„לא נצליח לעצמאות תרבותית וטכנית במדינה ... עם לא נחוש ונשכלל“ את הכתב. הצעתו היא — הרחבת האלף-בית עד 33-אותיות.